

Előfizetési árak:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6
Negyedévre 3
Egy hónapra 1
Egyes szám 4 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer Pál könyvnyom-
dája Nagybecskerek, Uri-
utca 276. sz., nová az
előfizetések és a lap szét-
küldésére vonatkozó felszám-
lások intézendők.

TORONTÁL

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-ter,
Bauer-féle ház
nová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A budavári honvédszobor.

Budapest, október 21.

—á— A Budavár 1849-ki dicső bevételeinél elesett honvédek emlékszóba elkészült; most állítják fel Budavár legszébb terén, a disztéren, s november 2-án leplezik le. A szobrot a régi honvédség előkelő veteránjai állították a nemzet adakozásából s ők intézik az egész ügyet a honvédegyetlek országos gyűlésének megbízásából.

Hosszu és nagy idő folyt le 1849 óta. A Kossuth által az ápril 14-ki detronizással sujtott király s az ennek nevében működő s fiatalságával visszaélő tanácsosok által véres retorsiókkal sujtott nemzet kibékült egymással akóta s 1867 után a visszanyert önállóság s alkotmány oltalmában, a megkoronázott király böles uralkodása alatt szorgalmasan s nyomról nyomra szilárdabban épülnek a magyar nemzet s magyar állam jövőjének és a dynastia hatalmának biztosító erősségei. A magyar nemzet domináló és rnyadó állást foglal el az Ausztria-Magyarországnak nevezett monarchiában s ellenségei fogvicsorgatva s tehetetlenül dühöngenek, míg Európa hatalmai keresik vagy félik hatalmát e monarchiának, melyet a kibékült magyar nemzet tett erőssé és hatalmassá.

Kik azok, a kik az ily áldásos eredményeket előidézték kiegyezést, az

Ausztriával való szövetséget s a dinasztiaival való benső viszonyt megdönteni kívánhatják? Bizonyynal csak a magyar nemzet ellenségei lehettek azok s ezek táborában vannak a nemzetiségi izgatás, Oroszország hatalmi érdekében dolgozó panszlávizmus.

S kik azok, a kik az 1867-iki kiegyezést fentartani, a dinasztiaival a viszony bensőségét megóvni, a nemzet s az Ausztriával való közösség valamennyi tényezője közt az egyetértést, összetartozás érzetét szilárdítani, ezek közt a bizalmatlanság elemeit kiküszöbölni akarják? Éppen azért bizony a nemzet érdekeinek s jövője biztosításának becsületes és czéltudatos munkásai azok.

Egy magyar párt van, mely a nemzet üdvének szent ígét hordja ajakán, de tényeivel azt aláadni igyekszik. A szélsőbal az, mely a turini önkényes száműzött nevének varázsával tartja fenn magát s annak forradalmi, elszakadási politikáját szolgálva, magának foglalja le az 1848-iki dicsőség összes emlékeit, áskálódik az 1867-iki államforma ellen s a nemzetet állandó gyűlölködő hangulatban iparkodik tartani közös hadsereggel, mely vértükből való vér s mely állami erősségünknek s nemzeti jövőnknek hivatott védelmezője.

A honvéd-szobor ügyét intéző vén honvédek a nov. 2-iki leplezést oly ünnepélylyé kívánják tenni, melyen

az egész nemzet s az állam valamennyi tényezője jelen lehessen, s a régi honvédek katonai dicsősége s a mostani közös-hadsereg önérzete közt mesterségesen megteremtett hideg közöny megtöressék: hadd üdvözölje a honvéd dicsőséget az egész nemzet, s a szobor alatt régi ellentéteket feledve a jövő dicsőség reményében kézkezet fogva egységes érzelemben hajtsanak fejet polgár s katona. Így jött létre a leplezési program: a közös hadsereg nevében koszorút helyez le a magyarországi főhadparancsnok a Budavára dicső bevéője alkalmával elesett honvédek emlékoszlopán s ennek viszonzásául a régi honvédek szintén koszorút tesznek le a vár védelmében elesett osztrák katonák budavári emlékére, mely közönségesen Hentzi-szobornak neveztetik, amely katonák ellenünk harcoltak ugyan, de haláluk expiálta őket, s aki, mint vitéz katonák hű kötelelességteljesítésk miatt a hadsereg kegyeletes emlékében vannak.

A gondolat igazán poetikus s minden szívet megragadó. Régi ellentétek megnyihülése, kibékülése, a nemzet s hadsereg közt időközönként felidézett árnyak új fondorlatos felidőzésének lehetlenné tétele! A gondolat oly szép, hogy azt a Szapáry-kormány s a szabadelvűpárt egyértelmű helyesléssel elfogadta s még a nemzeti nagyzásban dolgozó ellenzéki „Budapesti Hirlap” is rajongó lelkesedéssel üdvözölte ezt,

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Azok, a kik sirnak.

— A „Torontál” eredeti tárczája. —
Irtá: Gáspár Imre.

A gyermek sir. Az anya ott áll bölcsője felett s aggódva kutatja a bánat okát. Mi fakasthat ennyi könyeket az élet olócsarnokában. Miért hullat a gyermek gyöngyöket abba a nagy folyóba, melyet keservnek nevesnek, s a melyben együtt hőmpolyög alá és alá egy köny-miriád? Leleke mélységes bánatában könyeket hullat öreg és ifju, caecsemő és agg, dus és saegény, király és rabuszolga. Hiszen a gyermek fájdalma, ha nem testi fájdalom, akkor csak sejtelen . . . Apró füstgomoly abból a végtelen sötétségből, mely életünkre sűrűen borul. Gyermekbánat, gyermekkönyek; dajka dala elaltatja, anya csokja megnyhiti, rövid álom meggyógyítja . . .

Nő a gyermek s jól olvastam én azt, hogy első gondja, első valódi fájdalma a kötele-séggel: az iskolával kezdődik. Ekkor az érzékeny gyermeki szívet már súlyos, a késő korban sem kiheverhető, örökké verső bánatok sebezhetik. Könyeivel sóssa meg az inség, vagy a kegyelem szász konyerét; csalodhatik az első barátság kristálytisza érselmében; keserű könyekkel físetheti meg társainak bánatmait, kik, mivel a gyermekkor — a költő szavaival élve — ke-

gyelem nélkül való, megostorozták kopott ruháért, testi fogyatkozásaiért, hibás atyja, anyjéért, mások büneiért, saját szerencsétlenségéért! A gyermekkor nem ismer irgalmat, mert nem ismer fájdalmat, a melyet másoknak okozni képes. De az a fájdalom, a mely a gyermeket magát éri, sokszor megköselíti a martirok szenvedéseit. Az árvaság bubánata csakis a gyermeké; a mellőztetés, a kizárás, a sértett becsületes kecsérősége nem csupán a megletekké, hanem oda ühet a viruló gyermek mellé, az iskola alacsony padjaira s letépi azokat a piros rózsákat, melyeket az élet az ifjuság kertjébe ültetett. Jaj annak, a ki a gyermeket megszorítja! Jaj annak, ki szomorú gyermek volt! Ebből a szomorúságból mindörökké ott marad egy redő az arczon; a gyermek kétségbeesésének könyeiből néhány csöpp ott lesz bármely örömeinek kelyhében s a ki gyermekkorában gyűlölt vagy gyűlöltetett, annak szorotete sötét, gyötörő, gyötrelmes leend.

Nincs a megbántott, az elgyötört gyermek sirásánál szomorubb, csak az aggasztán hörgő sokogása! Ah! hogy siratta Lear király Regan és Goneril hálátlanságát! Csak úgy, mint minden apa és anya, ki szeretetének arany-vetéscéért zord gyűlöletet aratott a gyermektől, kit szíve alatt hordott, ki oltalmazó keze alatt növekedett fel. A Nibék még remélhetnek vigaszt, az Antigonek virágkoszoruja még lehelhet balzsamot. Sze-

retteink sirja bessel, emlékü velünk lakozik, szellemük el-ellátogat hozzánk, de az elvetemült gyermek hálátlansága orgyilkoló halál, a melynek emléke dögvész, feltámadása utálat és kárhozat.

Sok, sokféle a köny. A régiék értékes edényekbe gyűjték össze a könyvet. Múlt tiszteletre a gyász könyve, a részvét s a szánalomé, mely a szegényke Perinek megszerse az égi hatalmak bocsánatát. Moore Tamás gyönyörű apothozist irt „Lalla Rookh” ban a könyvek, e becses és nemes nedvnek. Az öröm könyve ritkább, mint a bánaté, s ha örvendetes alkalmakkor könyvet hullatunk, talán ama mulandóság, talán amas állhatatlanság örök törvényének áldozunk beismeréssel, a mely az emberi jó sors felett Damokles kardjaként mindenkor ott lebeg. Hiszen a viszontlátást válas előzte meg, az üdvözlést bucsu követi, hogyno siratnók meg hát azt, a mi lelkünknek ép oly édes, éppen oly szent, mint a mily bizonyosan, s a mily villámsebesen elrepül! „Nincs nagyobb fájdalom, mint a balsors napjaiban emlékezni vissza az elmúlt boldog időkre” — mondá a nagy költő, — ám boldog pillanatainkban essünkbe jut a diadalmat megelőző küsdelem is; essünkbe jutnak távol, vagy sirban fekvő kedveseink, kik örömnapunkban részt nem vehetnek, s akkor édesen fáj a köny, melyet boldogságunkban szentelünk a boldogtalanságnak! A köny megengesztelt hangunkban bocsánatra indit; megolvasztja a néma, a der-

Mai számunkhoz a hivatalos melléklet 181. száma van csatolva.

mindon ellensékeskedést s Apponyi-pártolást feledve s gr. Szapáry miniszterelnököt kinek az eszmét tulajdonítá, ez érdemiért felmagasztalva.

A szélsőhal érzi, hogy a jelenet ha létre jön, örökre vége van a Kossuth-politika összes reményeinek, pedig mostani tagjai csak a Kossuth név ügyes gyümölcsösztetésének köszönhetik mandátumaikat — s így dühös izgatást kezdtek az eszme ellen ujságaikban, s a leleplezési meghívó beérkezte alkalmából a képviselőházban, ezer hangon kiáltva, hogy a régi honvédeknek koszorút tenni a várt védett osztrákoknak, egyuttal vezérüknek Hentzinek a szobrára, gyávaóság s nemzeti gyalázat! S ezer módon gunyolják — elriasztani akarván — a közös hadsereget, hogy ily módon akar közelebb férközni a nemzet szívéhez! A régi honvédek emlékeit akarják fellátsítani országsszerte az eszme megvalósítása ellen. Ha már nem dönthetik meg a kiegyezést, legalább a hadsereg magunkhoz vonásával erősebbé se válják az, mert különben kifut lábuk alól a talaj!

... Mily figyelemmel hallgatják ez áldatlan zajt a nemzet ellenségei!...

— Hát Apponyi gróf, a kiegyezés alapján álló mérsékelt vezér? Hja, neki mindennél előbb való gondolat, megbuktatni Szapáry grótot s elfoglalni helyét. Azért ravaszkodik, a dolog halasztását sürgeti, állítólag a kitűzött cél elérése végett jobb forma keresése miatt, de tényleg a szélsőbal kedvének kereséseért, hogy a szélsők fegyverbarátságát megtartsa s az elhalasztás az eszme dugába dőlését is jelentvén, Szapáryra új csapást mérjen.

Reméljük, hogy a régi honvédek jobban szeretik a hazát s ennek jövője biztosítását, mint tárgya-vesztett régi haragjukat s a Kossuth nevén élő szélőbal felsül, valamint felsül Apponyi is, az örökös trónkereső.

A delegációk. A magyar delegáció okt. 19-én elintézte a közös hadügy-minisztérium költségvetését és helyeslését fejezte ki a követett külpolitika általános irányára fölött. Ezután a közös aktívák kimutatásának kérdése került szőnyegre. A

mesztő eszenvedés jégfalait. Tóth Ede méltán nevezi a jószág forrásának, mert a mely bűnös sirni kezd, a fölött a bíró méltán gyakorolhat irgalmat: a hol még köny is van, ott a bűnben ép úgy várható javulás, mint a bánatban vigasztalás, ki ki eleget sirt az életben — ne soroljuk fel hányszor és miért sirunk; Isten kedveli azt, kit sosem fakasztott könyekre irigység, düh és tehetetlen gyűlölet.

A kis okból való könyhullatás együgyű vagy neveléses, de sirnak az emberek tettetett, hamis könyeket is, mint a hogy meghamisítják a nemes érczet, a tünlágu italt és mindent, a mi az életben szép, értékes és tiszteletreméltó.

*
Báró Eötvös József kissé tulsott, a midőn „Bucus“-jában így szólítja meg az ő Dufát:

Hasámnak könye vagy, te nagy folyó!
Márius Karthagó romjai felett sokogott,
Jeremiás könyel átatta meg Jerussálem elhamvadott dicsőségét. A nép megénekli azokat a nagyjait, a kiktől jól tudja, hogy könyesnek balsorsuk fölött, mert sirnak a hősök, a bölcsék és a nagyok is; sir mindenki, csak szeretteink szemérlől törülnek le ah! oly örömet az a fényes csöppet, a

delegáció kimondotta, hogy e kérdésben a döntést nem tekintti a saját hatáskörébe tartosónak. Felemlítettett a diplomáciai közegek külföldön levő székhelyein alkalozott sászló és czimer ügye, valamint a konzulátusi bíráskodás. A közös pénzügyi miniszter kijelentette, hogy a közös kormány a legközelebbi ülésen fog minderről tüzetesen nyilatkozni. Az osztrák delegáció tegnapelőtt délelőtt 9 órakor tartotta meg negyedik ülését Chlumeczy báró elnöklété alatt, melyen folytatták a megállási hitel feletti általános tárgyalást.

A nemzeti párt e hó 19-én Horánszky Nándor elnöklété alatt tartott értekezletén Apponyi Albert gróf, Beöthy Ákos, Ábrányi Kornél, Horváth Gyula, Sággy Gyula és Horánszky Nándor felszólalásai után a következő határozatokat hozta: 1. A gróf Apponyi Albert által beadott indítványt, melynek sorsa felett nem a kormány, hanem a ház van hivatva dönteni, — a miniszterelnök kijelentésével szemben is fentartja és szavazás alá bocsátja. 2. Ennek mellőzése esetén az Eötvös Károly által benyújtott határozati javaslatot elfogadja; végül: 3. kijelenti, hogy a háznak megküldött program szerint megtartandó ünnepély a nemzeti érdekek súlyos megsértését képezvén, a párt abban részt nem vesz, elvárván összes elvtársaitól, hogy hasonlóan fognak cselekedni.

HIREK.

Változások a cesanádi klérus körében. Dessewffy Sándor püspök Anna u Mihály plébánost Józseffalváról Kis Teremiára, Eisele Ede Rudolfagnádról Csátára helyezte át. A püspök plébánoshelynököknek kinevezte: Zablár Józsefet Vingára, Eisele Ferenc kereszttesi plébánoshelynököt Torontál-Bresztovácra, Seitz Mihályt Keresztesre, Stary Gusztávot Józseffalvára, Kolesar Józsefet Sztarcovára és Schinger Józsefet Ó Bébára. — Galler Kristóf temesvár-belvárosi káplánt a szegedi káthantóképződehes hely. tanárnak nevezte ki. Áthelyeztettek a következő káplánok: Vagács Ede Mercsifalváról Resiczára, Michon Mátyás Temesvár-Gyárvarósból Szeged-belvárosba, Sulyok István Temesvár-belvárosba, Niedermayer Antal Zombolyáról Földeákra, Kögl Béla Temesvár-Józseffalváról Zombolyára, Hemmen Ferenc Uj-Áradra, Volk Mihály Uj-Áradról Temesvár Józseffalvára és Biber Béla Bakovarról Temesvár Gyárvarósbába.

Beszűntetett ellenőrzési szemlék. A honvédelmi miniszter tekintettel az uralkodó kolerajárványra a nagybecskere-

mely érettünk, a mely miattunk fakadt! Így éneklí szép versében Vitkovics Mihály:

Könyet őh felsőg, zordon síromra ne csurgass,
Éltem örömből veled, sirjak-e holtom után?
Székács József oly szépen mondja egyik epigrammjában: Könyvül a könyel a szív.
Eötvös lelke könyörög hozzánk így:

Dalt érdemelt, mert költő,
Könyet — mert szeretett!

A köny néha jutalom Valóban, képzelhető e ridegebb halál, mint meghalni siratlatlan és édesebbet, mint sirban nyugodni virágok alatt, a melyeknek szeretteink könye a harmata?

Örömben, bánatban van egyenlőség Örömben. bujában könyet ejt a szegény, könyyeznek a fejedelem, ha egymás bujában, bánatában részt vesznek, sohasem nélkülöznek egymás részvételét. Királyunk könyezett Szeged pusztulásán, királynőnk a hazabölcsének ravatala fölött. A nemzet együtt sokogott, a midőn mindkettőjük szívét a sors mérhetetlen gyászszal sújtá. Könyet, csak könyel fizethetünk meg.

Senki sem oly csekély, hogy a bánat rá ne találjon, hogy az öröm el ne érhesse; senki sem oly nagy, hogy a bánatot ki-kerülhesse, hogy örömeiről, a sors változásainak ajándékáról lemondhasson. A köny — mindnyájunké.

reki, törökbecsei és nagykikindai járások területein az idej ellenőrzési szemléket egyelőre beszüntette.

Haladunk. Október 21-ike az az emlékezetes nap, melyen a „caaszári és kir. osztrák-magyar konzulatus Szerbia részére.“ Torontálvármegye alispáni hivatalához magyar nyelvű átiratot intézett. Egy újabb bizonyítéka annak, hogy hazánk édes nyelvét a diplomacziánál mind jobban respektálják.

Tizennégy éves templomrabló. A rendőrség tegnap letartóztatta Fejes Pál 14 éves lakatosinast, a ki fiatal koradaczára már jártas tolvaj s a ki a mult hetekben két izben törte fel a zsinagóga gyűjtő perselyeit. A templomrablás mindkét esetben jól sikerült s gaztettét a rendőrség a megejtett szorgos nyomozás daczára sem volt képes kideríteni. A tegnapi nap folyamán a fiatal gonosztevő újból mepkiserlette a rablást. Bolopódzott a templomba s a magával hozott vésővel feltörte a templom harmadik gyűjtő perselyét, a melyből 26 ft 40 krt lopott ki. A templomszolga az esti órákban jött rá az újabb lopásra s nyomban jelentést tett a rendőrségnek. Berkes felügyelő azonnal helyszínére sietett s megejtette a vizaglatot. Kihaligatta az udvaron foglalatokodó napszamosnóket, a kik emlékeztek rá, hogy egy fiut láttak a délután folyamán a zsinagógába menni. Ezen a nyomon indult a rendőrség, aztán csakhamar el is csipte a tolvajt Fejes Pál lakatosinas személyében, a ki Dávid Márton lakatosnál volt alkalmazva. A fiut letartóztatták s kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy három hét előtt az egyik perselyből 8, a másodból pedig 23 ft 10 krt lopott ki. A perselyek egyikét már a mult évben is feltörte egy alkalommal. A lopott pénzt akkor czimboráival elsörözte, s elmulatta. A most rabolt pénzből ezüst órát, két lánczot s egyéb apróságot vett. A pénz egy részét nála találta meg a rendőrség. A fiatal gonosztevő le van tartóztatva.

Táncestély. A „Nagybecskereki kereskedő ifjak egylete“ által rendezett és szombaton este a „Kerona“ szálloda nagytermében megtartandó táncestélyt, a mint hallani, igen sokan fogják felkeresni. Mi részünkről csak örülnénk a sikernek, mert eltekintve attól, hogy az egylet egy „Baross Gábor siremlék“ létesítése czéljából renndezi e mulatságot, még élénk emlékezetünkben van e fiatal társulat által különösen márczius 15-én rendezett fesztelen, vig estélye, mely annyira sikerült, hogy az ily estélynek ismétlése városunk szebb társadalmi élet előmozdítása érdekében valóban igen kívánatos volna. (Belépti díj személyenkint 50 kr.)

Véres verekedés egy hajón. Véres verekedés folyt le tegnap egy buszaszállító hajón, a mely itt állomásozik a város közelében. Az ott alkalmazott munkások valami felett összevesztek, s a vita hevében Paszkul Juon, helybeli illetőségű, rovott előéletű csavargó szekerczét ragadott, s asszal Csavrák Iván nevű társát súlyosan, Barbaluv Kosztát pedig könnyebben megsebesítette. A csavargót a rendőrség elfogta, s átadja a kir. ügyésségnek.

Súlyos baleset érte Schlitter Katalin napszamosnót, a ki tegnap a Haas és Deutsch féle magtárban dolgozott s munka közben saját vigyázatlansága következtében, a második emeltről az első emeltre esett. A súlyosan sérült nőt a kórházba szállították, a hol most már jobban érzi magát.

Károlyi
Károlyi István győri ismerőse meg a kolerát. egészen jobban barátainak látog

A szelvény
retes, hogy az társaság igazgató értelmű határozat szövege 3%-os e „törvényes“ adó beváltásánál. De Pásmándy De 75 centime (kör indított a vasúg ugyanis egy sa vált szelvénynyuny vasutttársaság pé 7 frank 50 cent 75 centimet fizet ker. kir. járás bíróság előtt ind sát Massanel kétcaönös mege halasztották el.

A Rákosi-
ról táviratunkba tünk e „legujab isgatja a főváros „Otthon“ írói napelőttre, az hirdetett gyűlése a miből arra kö mények ezen e „Egyetértés“ teg Károly országgy. Semberi-féle ügy tött, a Kutlányakos bíróság előtt által idézett rész közölni a pörbeliben „Hogy“ — perben a felek lépnek fel kölcsön még eddig a fel ménynek senki pontból figyelem tette. De nem is nyilatkozatokat kintve — a törv alá helyezi min Csávolcszkyra né állitanak még ki bery István s Kégl György is

Leczke a
Debreczenben az el volt terjedve Lászlót, a laczfai 12-iki esküdtzék bírhetd tordai u debreczeni lap a védője nem Rati kolozsvári ügyvé egy oláhnyelvű debreczeni kir. nyelvű beadvány szék vissza fog eddig nem törté kedés jogát főnn elnöknek, ki a Debreczenbe. Az az loss, hogy hogy a magyar magyar.

A főthi
szerdán ment vég könt Fóthon. De volt a községház bíró elnöklété a József plébános det, melynek ve leplezték Vöröst melyet Linek La a községnek. Ez testület indítvány

Károlyi István gróf kolerában. Károlyi István gróf látogatást tett egy győri ismerősével s onnan hazatérve kapta meg a kolerát. A nemes gróf most már egészen jobban van a vig kedélyvel fogadja barátainak látogatását.

— **A szelvénymegrövidítési pör.** Ismeretes, hogy az osztrak-magyar államvasutársaság igazgató tanácsa augusztus 5-én oly értelmű határozatot hozott, hogy 500 frankra szóló 3%-os elsőbbségi kötvényei után „törvényes” adólevonást tesz a szelvények beváltásánál. E határozat következtében Pázmándy Dénes orsz. képviselő a levont 75 centime (körülbelül 36 kr.) iránt pört indított a vasutársaság ellen. Pázmándy ugyanis egy szeptember 1-én esedékessé vált szelvényrel október 7-én megjelent a vasutársaság pénztárnál és ez alkalommal 7 frank 50 centime helyett csak 6 frank 75 centimet fizettek ki. A budapesti VI. ker. kir. járásbíró, mint kereskedelmi bíróság előtt indított sommas pör tárgyalását Massanek Rezső járásbíró a felek kölcsönös megegyezése folytán nov. 17-ére halasztották el.

— **A Rákosi-Csávolszky ügy** lefolyásáról táviratunkban emlékszünk meg. Közéletünk e „legujabb botránya” még mindig igazolja a fővárosi köröket s abból, hogy az „Otthon” írói és hírlapírói körnek tegnapelőttre, az ügy tárgyalásának céljából hirdetett gyűlése eddig nem tartatott meg, a miből arra következtetnek, hogy a vélemények ezen esetben megoszlanak. — Az „Egyetértés” tegnapi számában Eötvös Károly orsz. képviselő kijelenti, hogy a Semberi-féle ügyben az illető bíróság döntött, a Kutlányi-féle panasz pedig az illetékes bíróság előtt fekszik; a Rákosi Jenő által idézett részekkel szemben kellett volna közölni a pörbeli válaszokat is, de különben „Hogy” — mondja Eötvös — „polgári perben a felek ügyvédjei minő állításokkal lépnek fel kölcsönösen a felek ellen: ezt még eddig a felek becsületét érintő körülménynek senki a világon lovagias szempontból figyelembe vehetőnek nem tekintette. De nem is tekintheti, mert a perbeli nyilatkozatokat — minden egyébtől eltekintve — a törvény is kivételes mentesség alá helyezi minden civilizált államban.” Csávolszkyra nézve kedvező nyilatkozatot állítanak még ki az „Egyetértés”-ben Sembery István s ennek meghizott ügyvédje, Kégl György is.

— **Leczke a nemzetiségi agitátornak.** Debreczenben az ügyvédi és bírói körökben el volt terjedve az a hír, hogy Lukács Lászlót, a laczfalusi oláh papot a november 12-iki esküdtzéki tárgyaláson Ratiu dr., a hírhedt tordai ügyvéd fogja védeni. Egy debreczeni lap azt írja, hogy Lukács László védője nem Ratiu, hanem Coroianu Gyula kolozsvári ügyvéd lesz. Ezt Lukács László egy oláhnyelvű beadványban tudatta a debreczeni kir. törvényszékekkel. Az oláhnyelvű beadványt a debreczeni törvényszék vissza fogja utasítani, de ez még eddig nem történt meg, mert az intézkedés jogát fönntartották az új törvényszéki elnököknek, ki még nem érkeztek meg Debreczenbe. Az új elnök első ténye tehát az lesz, hogy megtanítja Lukácsot arra, hogy a magyar állam hivatalos nyelve a magyar.

— **A főthi dal ötvenéves jubileuma** szerdán ment végbe nagy ünnepélyességek közt Főthon. Dél előtt 10 órakor díszgyűlés volt a községében Rudnyánszky főszolgabíró elnöklété alatt. A gyűlésen Tanács József plébános tartott szép ünnepi beszédet, melynek végétével ünnepélyesen leplezték Vörösmarty Mihály arcképét, melyet Linek Lajos festett s adományozott a községnek. Ezután a községi képviselőtestület indítványára a község főbb utcáit

Vörösmarty, Deák, Kossuth, Garay, gróf Károlyi, Czuczor, Kemény, Ligethy és Ferenczi utcáknak nevezték el. A gyűlés után Főth egész lakossága kivonult Fáy András szülőjébe, hol Vörösmarty ötven év előtt elszavalta híres dalát. Itt dr. Mátray Ernő ünnepi beszédet tartott, Szabó Károly reformatus lelkész pedig elszavalta a Főthi dalt. A dalárda által előadott hazafias dalok elhangzása után az ünnepelő község Garay egykori házához vonult s az ott levő emléktáblát megkoszorúzták Mátray dr. beszéde után. Végül 300 terítékű díszlakoma volt, melyen Várady országyűlési képviselő, Rudnyánszky főszolgabíró, Tóth József tanfelügyelő, Linek Lajos festőművész, az előjáróság s az egész intelligencia jelen volt. A lakoma alatt Vassary Kolos hercegprímás és Császka György kalocsaiersek koszorúit már ott díszlegetek a költő arcképe felett.

— **Orgyilkosság.** A bécsi rendőrigazgatóságban a napokban körözvény érkezett, melyet a salzburgi törvényszék egy orgyilkos ellen hocsájtott ki. Az ottani Szent János kórházban ugyanis egy Lukács Borbála nevű budapesti cselédeleány vívódik a halállal, ki azt állítja, hogy őt, szeretője, Ürmösy Boldizsár, magyar királyi államvasuti hivatalnok, mult hó 22-én egy a környéken tett kirándulás alkalmával orvul meg akarta gyilkolni. Ürmösy már kilencz éve folytatott viszonyt a 27 éves szép leánnyal, kitől sehogysem birt megszabadulni. Elhatározta tehát, hogy megöli. Egy kirándulásán oroszva megtámadta, három golyót röpített fejébe, astán több kézzsurást is ejtett rajta. A szerencsétlen leányt salzburgi lakosok találtak meg és bezállították az ottani kórházba. A nyomozást rögtön megindították és ma érkezett a köröző levél Budapestre. Az itteni rendőség megtette a szükséges intézkedéseket, melyek már ma estig valószínűleg eredményre fognak vezetni. Ürmösyt még néhány nap előtt látták Budapestben és csak nemrég költözöködött be a Nagy-János utca 42-ik számú házba.

— Mindenféle. Uraink, a cselédek.
— „Kérem, Nagysága” (szól Boriska szakácsné az asszonyához) „holnap libapecsényét szeretnék sütni!”
— Hogy-hogy? — kérde az asszony bámulva.
— „Hát kérem!” (felelt Boriska) „Holnap látogat meg a káplárom, az pedig szereti a libacsupot!”

Sirirat.

Én a Pap Katalin porait fedezem,
Kit negyvenkét évek sirán tul az élelem
Rám bírá ő, Sándor Lászlónak volt neje,
Kinél hűbbet s jobbat nemében nem lele
Férje karjai közt kilencz évet töltött
Midőn egészsége tüdősenyvet öltött
S két hónapok alatt mindinkább enyészvén
Lelkének adatik a mennyei részvény
Ezer nyolczszáz negyven és egyedik évrnek
Harmadik havának, harmadik reggének
Szomora végpontján böjtmás ötödének
Délleti felében zokogó férjének
Könnyei kísérték e helyre hamvait
A hol vérző-szíve önti síralmait
Lakjék lelke mennyben, föld része e csendben,
Ugy-e te is mondd jó vándor szívedben?
(Természet után.)

Az élet java a — táncz.

Dickens.

Az élet füzere, boldogságának nyitja és záloga a munka, bármilyen munka, válogatás nélkül a hajlam és islés ellenére is.

Hegedüs S.

Ne beszélj nekem nagy, történelmi névről,
Az ifjúsággal a babér nem ér föl.
A huszonkét évrnek myrtusa, rózsája
Becsesh, mint a babér, bár fény ömlik rája.
Byron — Szász K.

Az alacsony padlások, szűk szobák az ember lelkét is összeszorítják.

Dostojewsky.

Bőkezűséggel megnyerheted mindenki hajlamát, kivált ha szerénységgel párosítod.

Göthe.

Hogy a szerelmet tövistől megszabadítsuk, hogy sebeit meggyógyítsuk, hiányait kipótoljuk, hogy felélnkítsük, nemessítsük, felmagasztaljuk és hogy örömeink kufőjévé és minden erénynek tanítójává tegyük, mindezekhez csupán egyetlen egy mód kívánatik t. i. egy kis adag őszinteség.
Montegazza.

A kiváló ember is megváltozhat silány környezetben. Mert ha eleinte mereven visszautasítja is az alantas gondolkozásmódot, de ha folytonosan alacsony-ságot lát és hall maga körül, lassan meg szokja s végre észre sem veszi mikor már elsajátítja. A márvány és esőcepp története ez is.

B. Bütner Lina.

Lovaknak mérgezése akáczlevelekkel. Egy német állatorvos közli, hogy három ló, néhány akáczfáról lerágtta a hancsot s leette az elérhető leveleket s mire az istállóba visszajutottak, megbetegedtek. Az egyik ló még ugyanas éjjel kimúlt. A legfeltűnőbb symptom a hátsóréteg gyengesége volt, mely tökéletesen hűdésé fajult. A boncolásnál vizea béltartalom, a nyákhártya vörösödése és nagyfokú tüdővizenyő találtatott. A második lónál a hátsóréteg hűdése nagyfokú volt, de lassacska 9 nap alatt eltűnt. Némi gyengeség azonban még hetekig visszamaradt. A harmadik ló csak könnyed betegségbe esett és 3 nap mulva teljesen felgyógyult. Eddig mit se tudunk az akácz mérges voltáról. Ujabb vizsgálatok azonban megállapították, hogy tényleg Robinia pseudoacaciáról volt szó. Power szerint az akáczfa hancsa két fehére anyagot tartalmaz, egy indifferens globulint és egy igen mérges albumost (1.66%). Kétségkívül ez utóbbira vezethető vissza mérgezés.

A francia rendőröknek, ha váratlanul elcsipnek egy gonosztevőt, a nincs mivel megkötözésük, van egy kitűnő módszerük: levagdálják a nadrág gombjait s úgy kísérik be. A gonosztevő kénytelen a nadrágját fogni s így nem szabadhat el.

— **Az udvariasság jutalma.** Olvasóink emlékeznek arra, hogy a katonai nagy tavolovaglás folyamán Frigyes Lipót porosz herceg volt az első német tiszt, a ki Bécsbe érkezett. Őt követte nyomban Heyl dragonos-hadnagy, a ki utkösből utólérte volt a herceget s attól fogva udvariassan folyvást mellette maradt, mikor pedig a verseny célpontjának közvetlen közelébe jutottak, akkor még udvariassabban annyira mérsékelte lova haladását, hogy a herceg néhány lépéssel előbb érkezett oda. Nyilván ennek az udvariasságnak a jutalma az, hogy a német császár most Heyl hadnagyot a koronarend negyedik osztályával tüntette ki. A rendjelet Frigyes Lipót herceg adta át a császár megbízásából, még pedig barátságos ebéd folyamán, melyre a herceg Heyl hadnagyot meghívta. Ezen kapcsolatban azt is közöljük olvasóinkkal, hogy Ferencz József király Frigyes Lipót porosz herceget husár-alezredessé nevezte ki.

Színház.

Bisson „Válás után” című vígjátéka került tegnapi szinre a városi színházban. A község ki nem jött a nevetésből s csupán az kellett volna a teljes sikerhez, hogy egyes jelenetek (p. o. az utolsó) gyorsabb tempokban mentek volna. A siker országnyrésze Oláh-nét (Bonivardné) illeti, a ki ugyanis nem kimélte magát, hogy a kolera ellen hatóságilag ajánlott hatásos óvszert: jókedvet árasson a községre. Folytonos taps és kihívás jutalmazta kómi-kus hangvételeit, mozdulatait és általában egész játékát. Kövessi Albertnek (Duval) is része volt a tettségben, bár nem sknasta ki kellően az 1. felvonás komponáló jelenetét; hol maradt a hatásos sokogás vagy a hangzerető timpan, melylyel Bonivardné szajongják tul más Duvalok? Társával együtt továbbá abba a hibába esett, hogy finomítás helyett inkább kirívóbbakká tették a nők felpofozásának már fogalmilag is durva jeleneteit. Máskülönbön könnyedséggel és vigan játszott. Említést érdemelnek Bera Paula (Diane) és Liptay Lajos (Bourgaueuf). Az előadás, mint általában a színtársulatnak fokozatosan emelkedő előadásai nagyobb községet érdemeltek volna a tegnapiánál. A ki megjelent, az folyton nevetett és tapsolt. (—)

Irodalom és művészet.

* A „Vasárnapi Ujság” október 16-iki száma a következő tartalommal jelent meg: „Emlékezés Salamon Ferencs ifjúságára.” Szász Károlytól. — „Salamon Ferencs.” (Arcképpel.) Váczy János dr.-tól. — „Sa-

lamon Ferencz és az igazság." Baráth Ferencztől. — "Renan Ernő." (Képpel: Renan Ernő dolgozó-szobájában.) — "A király futása." Elbeszélés, írta Bakcsay Sándor. — "Védekezés a kolera ellen." Farkas László dr. tól. — "A budapesti kolera kórház." (Jantyik Mátyásnak, a Vasárnapi Ujság rajzolójának a helyszínen fölvett rajzaival: 1. A vörös kereszt egylet betegszállító kocsija a Stáhly-utcai állomáson. 2. Kolera-beteg elszállítása a vörös kereszt egylet kocsiján. 3. Kolerás betegek a járvány-kórházban.) — "Kneipp és gyógy módja." (3 képpel: 1. Kneipp wörishofeni plébános. 2. Kneipp visgyógymódja: a betegek sétája meszláb, a nedves fűvön. 3. Wörishofen.) — "A bécs berlini versenylvaglász." (Gr. Starhemberg Vilmos, Miklós Aladár, Csávossy Gyula és b. Reitzenstein arcképével.) — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Mi ujság; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes rovatok. A "Vasárnapi Ujság" előfizetési ára negyedévre 2 frt, a "Politikai Ujdonságok"-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

* Az általános műveltség megszerzése napról-napra nehezebbé válik. Egy hírlap szám figyelmes végig olvasása mindenkit meggyőzhet arról, hogy — saját szakmáját kivéve — minden egyes cikk és fejezet számos oly kifejezést és fogalmat tartalmaz melyekről alig van némi homályos ismerete, és melyeken, ha csak a felületesség uralma alatt nem állunk, lehetetlen átsiklanunk a nélkül, hogy a tájékoztatás vágya bennünk fel ne ébredjen. E tájékoztatást csakis egy jól szerkesztett Lexikon nyújthatja, oly Lexikon, mely a mi állapotaink, saját művelődésünk tekintetbe vétele mellett az emberi ismeretek minden ágára kiterjed, szabatos definícióját nyújtja minden fogalomnak, tükrét nyújtja hoi életünknek épügy, mint az emberi szellem minden téren elért vívmányainak. Ily irányú jeles és mintaszerű műnek bizonyul az Acsády Ignác akad. lev. tag által számos szakferfi közreműködése mellett szerkesztett Athenaeum Kézi Lexikona, melyből most jelent meg a 26. füzet. E füzet már az M. és N. betűk anyagát tartalmazza és jó irányú, helyes beosztása, szabatosága, e mellett még hazafias iránya, valamint fényes kiállításával egyaránt igazolja azon várakozásokat, melyeket e műhöz fűztünk. Az Athenaeum Kézi Lexikona összesen 40 füzetre fog terjedni és kb. 100 szép kiviteli mellékletet fog tartalmazni. Minden füzet ára (2-3 melléklettel) csak 30 kr. Előfizethető a kiadóhivatalnál (Athenaeum Budapest, Ferencziek tere 3.) és minden hazai könyvkereskedőnél. Az első kötet már diszkótásban is kapható 3 forintért.

Táviratok.

Wekerle lemondása.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) A tőzsdén két nap óta tartja magát Wekerle pénzügyminiszter leköszönésének híre.

A delegációk.

Budapest, október 20. (A "Torontál" eredeti távirata.) A magyar delegáció egyesült négyes albizottságának össziülésében Rakovszky István előadó ismertette Bosznia-Herczegovina viszonyait. A pponyi Albert gróf elismeréssel van a közös pénzügyminiszter törekvései iránt, azonban óhajtáná a foglalt tartományok csapatlétszámát lejjebb szállítani. Kallai közös pénzügyér kijelenti, hogy ez közbiztonsági szempontból lehetetlen, de másrészt az se lehetséges, hogy a költségeket részben az okkupált tartományok fedezzék. Az előirányzatot elfogadták.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése október 21-én.)

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén Pogrányi János és Heckenaszt György képviselők Eötvös Károly javaslata mellett emeltek szót.

Majd Rohonczy Gida szólalt fel, védve a programot. Beszédében kiváló sikerrel, s pártja élénk helyeslése között polemizált Eötvössel. Kijelentette, hogy a vitába a szenvedélyes támadás hangját az ellenzék vitte be s nem lehet csodálni, ha a kormánypárt is támadott. Helfy Ignác a kit pártjában a legildomosabb embernek tart, szintén a "gyalázatos merénylet"-ről beszélt. Tagadja, hogy a szobor Hentzi szobra lenne. Az az elesett katonák szobra. Hibát, mindennek dacára, ő is lát a programban. Azt, hogy az nem volt elég világos és nem volt elég őszinte.

A tetszéssel fogadott beszéd után Gullner Gyula czáfolgatta Rohonczy érveléseit. A kiengesztelésnek az aradi vértanu szobor leleplezésénél lett volna helye, de ezt betiltották. Klapkát sem engedték karónai diszszel eltemettetni. A koszorú mellett küzdeni, annyi, mint a haza ellen küzdeni.

Kovács Albert és Sima Ferencz szintén a programot támadták.

Több szónok nem lévén feljegyezve Károlyi Gábor emelt szót, s tartott egy, a tárgyhoz nem tartozó, Podmaniczky Frigyes bárót karrikizáló rövid beszédet, mely után az ülés véget ért.

A függetlenségi párt terve.

Budapest, okt. 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) A függetlenségi párt legujabb terve az, hogy elmennek a Hentzi-szobor megkoszoruzásához s ott tiltakozni fognak az ellen. Egy héttel később aztán ők rendeznek országos ünnepélyt a honvédszobornál.

A Rákosi-Csávolszky ügy.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) Rákosi Jenő, a "Budapesti Hírlap" szerkesztőjének megbízásából Kaas Ivor br. és Herczeg Ferencz megjelentek Csávolszky Lajos országgyűlési képviselő s az "Egyetértés" felelős szerkesztőjénél s tőle, a tudvalevő ügyben, elégtételt kértek felők részéről. Csávolszky segédei, kisbaari Kiss Ferencz és Komjáthy Béla országgyűlési képviselők, kijelentették, hogy Rákosi Jenő, az általa, a "Budapesti Hírlapban" közzétett nyilatkozatok után Csávolszky Lajossal szemben elvesztette az elégtétel kérés jogát, ennél fogva tőle felők nevében megtagadják a lovagias elégtételt. (Megjegyezzük, hogy Rákosi Jenő a Sembery és Kuttányi ügyek miatt, a "Budapesti Hírlap"-ban ellene képtelennek nyilvánítva Csávolszkyt a lovagias elégtétel adására, azt a véleményét fejezte ki, hogy Csávolszky a párbaj által egyszerűen elhallgattatni kívánja az ellene emelt vádakát, mindamellert kész kiállani, ha Csávolszky Lajos

megnevezett segédeivel érintkezésbe lép.)

Rákosi Jenő az egyetemi ifjakhoz levelet intézett, melyben megköszöni az iránta tanusított részvétet, egyttal lebeszéli a többek által szándékolt tüntetésükről, nehogy ügyükbe egy harmadik faktor is beavatkozzék. Az ifjak mai értekezletén elhatározták, hogy az értekezlet lefolyásának jegyzőkönyvét megküldik Rákosi Jenőnek.

A novemberi 2-iki ünnepély.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) A pponyi honvédegylet rendkívüli közgyűlést tartott s elhatározta, hogy nem vesz részt a Hentzi-szobor megkoszoruzásában.

Ignatief Boszniáról.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) Ignatief tábornok levelet intézett a "Velika" nevű szerb együlethez, kijelentvén, hogy elérkezik annak ideje, a mikor Oroszország, mint az összes szlávok valódi oltalmazója, hangosan követelendi Ausztria és Magyarországól Bosznia kiürítését.

A kolera.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) Éjfélől esti 6 óráig itt 21 betegedés és 14 halálozás történt kolera következtében. A gyógyulások száma 8.

A gabnatőzsdéről.

Budapest, október 21. (A "Torontál" eredeti távirata.) A gabnatőzsdén ma 35.000 métermassa kelt el teljes áron.

Közgazdaság.

Délutáni tőzsde.

Budapest, október 20. (A "Torontál" eredeti távirata.)

Gabna:

Buza tavaszra 7.44—46.

Buza ősze 7.80—82.

Tengeri máj.—jun. 5.05—07.

Zab ősze 5.44—46.

Zab tavaszra 5.67—69.

Sertésvásár.

— A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok távirata, október hó 20. (A "Torontál" eredeti távirata.) Hízott sertés árak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 klggrammon felüli sulyban) 41—42 krig. Öreg közép (páronkint 300—400 klg. sulyban) ———— kr. Fiatal nehéz (páronkint 320 klg. felüli sulyban 44.5—45 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 klg. sulyban) 44.5—45 krig. Fiatal könnyű (páronkint 250 klg. terjedő sulyban) 45.5—46.5 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (pkint 280 klg. felüli sulyban) 41—42 kr. Közép (páronkint 220—280 klg. sulyban) 43—43.5 krig. Könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 45—46 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kgr. felüli sulyban) 42—43 krig. Közép (pkint 220—260 klg. sulyban) 42—43 krig. Könnyű (pkint 220 klg. terjedő sulyban) 42.5—43.5 krig. Sertéslétszám 1892. október hó 18 án volt készlet 125003 drb. 1892. október 19-én felhajtott 2652 drb. — 1892. október —19-én elszállított 4253 drb. 1892. október 20 án maradt készletben 123402 drb. — A hizottsertés üzlet-irányzata: élénk.

REGÉNY-CSARNOK.

Az emberi fenevad.

(La bête humaine.)

Regény.

— Irta: Zola Emil.

MÁSODIK FEJEZET.

(22-ik folytatás.)

— Este elutastunk. Mielőtt beszálltunk volna, Vandorpe urral, az állomásfőnökkel csevegtem. Többet nem láttam. Nagyon bosszus voltam, mert eleinte azt hittem, hogy egyedül leszek nőmmel, csak midőn jobban szétnéstem, láttam az egyik sarokban egy nőt ülni, a kit eddig észre sem vettem. Az utolsó perczben még két egyén — egy házaspár — szállt be... Rouenig semmi különöset sem vettem észre... Rouenben kiszálltunk, hogy lábainkat egy kissé kiegyenesítsük és nem kevésbé voltunk meglepetve, mikor 3—4 waggonnal odébb Grandmorin urat láttuk egy coupé ajtajában állani.

— Hogyan elnök ur? Ön tehát még is utasik? No azt csakugyan nem hittük volna, hogy mi még ma önnel együtt utasunk!

Ekkor elbeszélte, hogy sürgőnyt kapott... Most a mozdony fűtőentett a mi visszasiettünk a coupékhöz, mely most — mellesleg megjegyezve — üres volt, minthogy utitársaink Rouenben maradtak, mi fölött mi nem igen bántódtunk...

— Nemde, szívem, ennyiből áll az egész?

— Igen, ennyiből!
Ez a tudósítás daczára egyszerű voltának, mely benyomást gyakorolt a nyomozókra. Nyitott fülekkel lesték a még következendőket. A biztos abba hagyta az írást és az általános meglepetésnek a következőkben adott kifejezést:

— És ön meg van arról győződve, hogy Grandmorin ur coupéjában rajta kívül senki sem volt?

— Arról meg vagyok győződve.
Hideg borzongás futott végig a tömegen. És a büntény a maga titokteljességében olyan félelemgerjesztő volt. Ha az utasó tényleg egyedül volt, hát ki gyilkolhatta meg és dobhatta ki holttestét az ablakon három mértföldnyi távolságban a legközelebbi állomástól.

Philoméne rosszakaratu hangja törte meg először is a esendét.

— Sajátságos ez az egész dolog.
Roubaud érezte, hogy tekintete rajta nyugasik, fejével helyeslőleg bólintott, mintha mondaná, hogy ő is sajátságosnak tartja. A mellette álló Pecqueux és Lebleu asszony hasonló véleményen voltak. Minden szem feléje fordult, várva tőle még valami mást, a mit talán eddig kihagyott s a mi világságot derítene a dologra. Ezekben a kíváncsi tekintetekben semmi vád nem volt, még is gyanusnak tüntek fel előtte; olyan halk kételkedést, gyanakodást olvasott ki belőlük, a melyet a legkisebb ok bizonyossággá változtathat.

— Rendkívüli — mormogá Cauche.

— Nagyon rendkívüli — ismétlé Dabadie ur.

Ekközben Roubaud valamire határozta magát.

— Azt is tudom továbbá egész biztosan, hogy a gyorsvonat, mely Rouen és Barentin között sehol meg nem áll, az ő szabályszerű gyorságával ment. Én legalább semmi szabálytalanságot nem vettem észre. Onnan tudom est, mivel az ablaktáblát leeresztettem, mihelyt magunkra maradtunk, minthogy egy csigaretet akartam elszívni. Időről-időre kitekintettem és figyeltem a rajt, melyet a robogó vonat okozott. Sem mi gyanusát nem észleltem. Barentinben a főnököt, Bassière urat, az én utódomat láttam a Perronon állni; oda hívtam és három szót váltottunk egymással. Ő még a coupé lépcsőire is fellépett, hogy velem keset szoríthasson. Nemde így volt, különben Bassière urat magát is meg lehet kérdezni, majd ő igazolni fog állításomat.

Severine, az ő mindig halavány mosdulatlanul merengő, butól eltorzul arcával most is igazolta férje vallomását.

— Igen ő igazolni fogja.

A gyanu legkisebb árnya is eltűnt, mint hogy Roubaudék Rouenben ismét kupéjokba szálltak, hol őket Varentinben egy barátjuk találta. A kételkedés, melyet Roubaud a körülálló tekintetéből kiolvasni vélt, eltűnt, a csodálkozás ellenben nőtt. Ez az ügy mindig titokteljesebb fordulatot vett.

— És tudja ön biztosan, — kérde a biztos, hogy Rouenben, Grandmorin ur coupéjába, miután ön elhagyta azt, senki se szállt be?

Erre a kérdésre Roubaud nem volt elkészülve. Most először zavarodott meg. Nem tudta a választ előre megfontolni. Vona-kodva tekintett neje.

— Azt hiszem nem. As ajtókat bezárták, a mozdony fűtőentett, s nekünk alig volt annyi időnk, hogy coupékhöz juthassunk. Különben pedig azt hissem, hogy Grandmorin ur coupéja le volt a maga számára foglalva, és így oda nem is szállhatott be senki.

Roubaudné szemei most megváltoztak, — rémségesen kerekre nyitlak.

Megijedni látszott férje állításának biztonságára felett.

— Különben nem tudom bizonyosan. Lehet, hogy beszállt még hozzá valaki. Nagyon nagy volt a tolongás...

Mennél tovább beszélt, hangja annál csöngőbb lett. Ez az új történet, a mi eszébe jutott, nagyon meggyőzően hangzott.

— A havrei ünnep következtében, óriási embertömeg volt a Perronon.

Coupékat a másod- és harmad osztályos utasók ellen kellett biztosítani. Az állomás is hiányosan van világítva, hogy az ember alig lát valamit, tisztálódottak, kiabáltak össze vissza az indulás előtt. Tényleg lehetséges, hogy valaki, a ki nem tudta, hogy hova szálljon be, vagy valaki, a ki a tolongást felhasználta, az utolsó perczben erőszakkal is beszállt a coupéba. Ugy-e, hogy valószínűleg így történt édesem?

És Severine megtörve, szebekendőjét könyező szemei előtt tartva, gépíleg ismételte:

— Bizonyosan így kellett lennie.

Most már nyomon voltak. A nélkül, hogy egy szót váltottak volna, az állomásfőnök meg a rendőrbíró egyetértő tekintettel néztek egymásra. A tömegben mozgalom támadt.

Észrevették, hogy a vizsgálat be van fejezve és mindenki iparkodott a történetet a saját észrevételeivel kibővíteni elterjeszteni. Mindenki tudott egy vagy más-más tényállást. A vasuti szolgálatot megszüntették és az egész személyzet — az eset érdekessége következtében — itt gyűlt össze. Meg voltak lepve, mikor a 9 óra 38 perczes vonatot berobogni látták.

Elszéledtek. A coupé ajtókat kinyitattak és az utasok tömege ellepte a vágányokat. De a kíváncsiak legtöbbször a biztos köré csoportosult, ki mint lelkiismeretes hivatalnok még egyszer átvizsgálta a vértől borított coupét.

Pecqueux, ki eddig Lebleu asszony és Philoméne között heves taglejtésekkel beszélgetett, e pillanatban észrevette az ő mozdony vezetőjét Lantier Jacques-ot, ki éppen most hozta be a vonatját és mozdulatlanul, távolról nézte a csoportosulást. Élénken intett neki a kezével.

Jacques eleinte nem mozdult, de aztán még is elhatározta magát s lassan közeledett.

— No mi baj? — kérde a fűtőt.

(Folytatás következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Ilka. N.-Kikindán. Köszönjük, figyelemzetése nélkül nem vettük volna észre, hogy a „M. Sz.”-ben Cosinus volt aláírva „A csimbalom és tamburicza” cz. közlemény alá, holott az nem a G. J. írói jegye. A szerkesztő, vagy a nyomda tévedése volt, melynek helyreigazításáról intézkedünk.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1892 október 1-től.

Menetrend a Nagykikinda—nbecskerek vasútvonalon

Nagy-Kikinda—Nagy-Becskek.	3512	3514	3502
	v. v.	v. v.	sz. v.
	I.II.III. osztály		
Budapest ind.	6.30	8.25	2.35
Temesvár	9.50	11.30	4.00
Nagy-Kikinda	3.05	4.05	7.20
Karlova	4.05	4.46	8.04
Beodra	4.28	4.57	8.19
Török-Becse—Aracs	5.36	5.36	9.07
Kumán	6.06	5.56	9.22
Melencze	6.40	6.15	9.42
Ellemér	7.09	6.34	10.01
Nagy-Becskek	7.33	6.57	10.19
Verscez	érk.	11.59	—

Nagy-Becskek—Nagy-Kikinda.	3501	3511	3518
	sz. v.	v. v.	v. v.
	I.II.III. osztály		
Nagy-Becskek ind.	5.50	12.00	7.20
Ellemér	6.08	12.21	7.44
Melencze	6.30	12.51	8.16
Kumán	6.46	1.11	8.37
Török-Becse—Aracs	7.11	1.49	9.19
Beodra	7.45	2.29	10.04
Karlova	7.56	2.42	10.23
Nagy-Kikinda	8.26	3.30	11.13
Temesvár	—	5.20	4.24
Budapest	1.30	—	7.10

Menetrend a Torontál helyi érdekű vasutak vonalán

Verscez—Nagy-Becskek.	3647	3601	3611
	v. v.	sz. v.	v. v.
	II.III. I.II.III. o.		
Temesvár ind.	—	—	12.00
Verscez	5.50	5.50	2.20
Verscez-Rét	5.57	5.57	2.25
*Temes-Paulis	6.03	6.03	2.32
Bethlen-Tanya	6.11	6.11	2.42
*Sivattyutelep	6.22	6.22	2.54
*Loudon-Tanya	6.29	6.29	3.04
Nagy-Margita	6.37	6.37	3.13
Zichyfalva	6.49	6.49	3.25
Györgyháza	7.01	7.01	3.40
Szécsénfalva	7.16	7.16	3.57
Ó-Lécz	7.34	7.34	4.07
Kanak	7.33	7.33	4.10
Bóka	7.49	7.49	4.35
Szécsány	8.00	8.00	4.52
Párdány l. alul.	—	—	—
Szécsány ind.	4.01	5.10	5.07
Szárcsa	4.27	5.24	5.24
*Lajosmajor	4.41	5.37	5.37
*Pusztá-Kenderes	4.50	5.43	5.46
Lázárföld	5.01	5.51	5.57
Nagy-Becskek-Bégapart	5.32	6.15	6.31
Nagy-Becskek	—	—	6.35
Nagy-Kikinda	8.36	—	11.13
Budapest	1.20	—	7.10
Temesvár	—	—	4.24

Nagy-Becskek—Verscez.	3602	3612
	sz. v.	v. v.
	1., 2., 3. o.	
Budapest ind.	6.30	—
Temesvár	9.50	—
Nagy-Becskek	8.15	—
Nagy-Becskek-Bégapart	8.22	4.10
Lázárföld	8.50	4.43
*Pusztá-Kenderes	8.56	4.51
*Lajosmajor	9.2	4.59
Szárcsa	9.16	5.23
Szécsány	9.29	5.38
Szécsány ind.	9.44	5.53
Bóka	9.57	6.08
Kanak	10.14	6.25
Ó-Lécz	10.23	6.35
Szécsénfalva—Ráros—Istvánölgy	10.32	6.57
Györgyháza	10.42	7.11
Zichyfalva	10.54	7.25
Nagy-Margita	11.09	7.51
*Loudon-Tanya	11.18	8.04
*Sivattyutelep	11.26	8.15
Bethlen-Tanya	11.39	8.27
*Temes-Paulis	11.47	8.37
Verscez-Rét	11.55	8.46
Verscez	11.58	8.56
Temesvár	3.16	—

Szécsány—Párdány.	3702	3712
	v. v.	v. v.
	II. III. o.	
Szécsány ind.	9.34	5.48
Módos	9.56	6.15
*Fény	10.07	6.27
Párdány	10.18	6.39

Párdány—Szécsány.	3713	3711
	v. v.	v. v.
	II. III. o.	
Párdány ind.	7.00	3.50
*Fény	7.13	4.08
Módos	7.27	4.18
Szécsány	7.50	4.41

Az éjjeli órák — esti 6 órától fogva reggeli 5 óra 59 perczig — a perczek számjegyeinek aláhúzása által (6.00—5.59) vannak megjelölve.

A *-gal jelzett állomásokon a vonat csak feltételeesen fel- vagy leszállás végett áll meg.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovic Aladár.

Felhívás.

Miután a cholera már hazánkban és pedig Budapesten járványszerűleg fellépett, ennél fogva annak behurcolása és tovaterjedésének meggátálása végett városunk lakosságát a következő óvintézkedésekre hívom fel:

1. Egyszerű hányszékelés vagy cholera-gyanus esetekben a családők, szolgálatadók, vendéglősök, kávéosok és korcsmárosok tartoznak azonnal orvosi segítyt igénybe venni s az esetet a beteg lakásának, nevének és korának pontos megjelölése mellett a rendőrhatalóságnál azonnal bejelenteni.

A halálozási esetek ugyanigy rögtön bejelentendők.

2. A cholera-gyanus beteg az orvos megérkezéig az egészségesektől azonnal elkülönítendő s az időközben támadt hányadék és ürülék az állandóan kéznél tartandó s ötszörös mennyiségű vízzel hígított 60%-os nyers carbolsav oldattal fertőtleníttendő.

A hányadék lehetőleg edényben befogandó.

Utezákon vagy nyilvános tereken bekövetkezhető hirtelen rosszullet az arra közlekedők által rögtön bejelentendő a rendőrhatalóságnál s az orvosi segítynek megérkezéig netán támadt hányadék és ürülék a legközelebbi házak lakói által azonnal bőven fertőtleníttendő s földdel vagy homokkal beborítandó, nehogy a cholera-méreg a közlekedők által tova hurcoltassék s nehogy az azt ellepni szokott legyek a fertőző anyagot tova hurcolják az ember szájára, az élelmi szerekre és edényekre.

A beteg által használt ággy és ruhanemű teljesen elkülönítendő, mely az orvos által rendelendő tiszta 5%-os carbolsav oldattal olyképen fertőtleníttendő, hogy a tárgyak ezen carbolsav oldatba beázassanak.

Az ágynemű gyakran tisztával felváltandó, annak nem létében tiszta száraz szalma teendő a beteg alá, mely ha besze nyezetett, azonnal óvatosan eltávolítandó s elégetendő s tisztával felváltandó. A beteg ágya alatt és körülötte semmimemű holmi felhalmozva ne legyen, a hova a fertőző anyag juthatna.

A beteg által használt étesszerek és edények állandóan fertőtleníttessenek.

3. Ivóviznek meritése a Bega kis hidjától a Steigerwald-féle uszoda alatti kis sikátorig tiltva van.

A Bega vize, valamint a kutviz előzetesen felforraltandó s lehűtés után élvezendő.

A Bégában bármint tárgyát mosni szigorúan tilos.

Árnyékszékék pöcze- és szemégtödrök közelében levő kutakból a víz élvezetre ne használtassék.

4. A város összlakossága tartozik a kezelő orvosoknak, hatósági kiküldötteknek, valamint a járvány tartama alatt alkalmaszandó egészségügyi biztosoknak felügyeleti rendelkezéseit követni.

5. Szállodások, vendéglősök, fodrászok és borbélyok tartoznak a már előzetesen kiadott utasításoknak pontosan megfelelni.

6. A szemét kihordása, árnyékszék és pöczegödrök tisztítása, valamint a fertőtlenítés iránt folyó évi augusztus hó 4-én kiadott felhívásban foglalt rendelkezések érvényben maradnak.

7. A járványnak fellépte esetén betegszállító kocsiért és jégért forduljon a község a rendőrhatalósághoz, a hol a szegények részére fertőtlenítő szerek is lesznek kiosztva.

8. A mennyiben a teljesen fertőzött ággy és ruhaneműk, valamint az ágyneműk a járványbizottság jelenlétében történendő elégetésre volna szükség, azon esetben a szegényeknek kárpótoltatását határozata el a városi cholera járványbizottság.

Miután a fenti óvintézkedések városunk lakosságát újólag és komolyan felhívom, úgy méltán elvárom városunk közönségétől, hogy azt saját jól felfogott érdekében lelkiismeretes pontossággal betartani s hogy közegészségügy előmozdítása és fentartása körül a hatóságot támogatni fogja.

A kellő ellenőrzést a legnagyobb szigorral fogom eszközölni a kijelentem, hogy a fenti intézkedések ellen vétőket a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t. cz. 7. §-ának alkalmazása mellett 300 forint terjedhető bírsággal, nem fizethetés esetén pedig 60 napra terjedhető fogsággal közigazgatási uton büntetni fogom.

Nagybecskerek, 1892. október hó 11-én.

Reitter Oszkár,
rendőrkapitány.

Musruß.

Nachdem die Cholera bereits in unserer Vaterlande u. zw. in Budapest epidemisch aufgetreten ist, demzufolge fordere ich behufs Verhinderung deren Einschleppung und Verbreitung die Einwohnerschaft unserer Stadt zu folgenden Vorsichtsmaßregeln auf:

1. Bei einfachen Brechdurchfällen oder in choleraverdächtigen Fällen haben die Familienoberhäupter, Dienstherr, Gastgeber, Kaffeestüber und Wirthe allsogleich ärztliche Hilfe in Anspruch zu nehmen und den Fall bei genauer Bezeichnung der Wohnung und des Alters des Kranken der Stadthauptmannschaft allsogleich anzuzeigen. Ebenso sind die Todesfälle allsogleich anzuzügen.

2. Der choleraverdächtige Kranke ist bis zum Eintreffen des Arztes von den Gesunden allsogleich abzusondern und die mittlerweile entweichenden Auswürfe und Entleerungen mit der stets im Vorrath zu haltenden und mit einem fünffachen Wasserquantum verdünnten 60%-igen sahen Carbolsäurelösung zu desinfiziren.

Der Auswurf ist womöglich mit Gefäßen aufzufangen.

Auf Straßen oder Plätzen eintretendes plötzliches Unwohlsein ist durch die Passanten der Stadthauptmannschaft allsogleich anzuzeigen und bis zum Eintreffen der ärztlichen Hilfe sind die etwaigen Auswürfe oder Entleerungen durch die Bewohner der nächstgelegenen Häuser reichlich zu desinfiziren und mit Erde oder Sand zuzuscharren, damit das Choleragift nicht durch die Passanten weiterverbreitet werde und damit nicht durch die Fliegen das Infektionsmaterial auf den Mund des Menschen, auf die Lebensmittel und Geschirre weiterverstreut werde.

Das durch den Kranken beschmutzte Bett und Bettzeug ist vollständig abzusondern, welches mit einer durch den Arzt zu verordnenden 5% Carbolsäurelösung vollständig damit zu desinfiziren ist, daß die Gegenstände in dieser Carbolsäurelösung einweichen werden.

Das Bettzeug ist häufig gegen reines unzutauschen, in Ermangelung dessen ist reines trockenes Stroh unter den Kranken zu legen, welches wenn beschmutzt, allsogleich vorfichtig zu entfernen, zu verbrennen und gegen frisches unzutauschen ist. Unter dem Bette und um dasselbe herum sollen keinerlei Sachen aufgehäuft sein, wohin das Infektionsmaterial gelangen könnte.

3. Das Schöpfen des Trinkwassers ist von der kleinen Brücke der bis zum engen Gäßchen unter der Steigerwald'schen Schwimmschule verboten.

Das Bega-wasser, sowie das Brunnenwasser ist vorerst abzuziehen und erst nach erfolgter Abführung zu genießen.

Es ist verboten, was immer für einen Gegenstand in der Bega zu waschen.

Das Genießen des Wassers von Brunnen, die in der Nähe von Aborten, Mist- und Senfgruben sind, soll unterlassen werden.

4. Die gesammte Stadtbevölkerung ist verpflichtet den Anordnungen der behandelnden Ärzte, behördlichen Experten, sowie den Aufsichtsbefimmungen der auf die Dauer der Epidemie anzustellenden Sanitäts-Commissäre Gehüge zu leisten.

5. Hoteliere, Gastwirthe, Friseur und Rasenre sind verpflichtet den bereits ergangenen Anweisungen pünktlich zu entsprechen.

6. Bezüglich des Hinausführens des Mistes, der Reinigung der Aborten und Senfgruben, sowie der Desinfizirung bleiben die Bestimmungen des am 14. August l. J. hinausgegebenen Auftrufs in Gültigkeit.

7. Im Falle des Auftretens der Epidemie wende sich das Publikum wegen des Krankentransportwagens und wegen Eis an die Polizeibehörde, also auch für die Armen Desinfektionsmittel gratis verabreicht werden.

8. Insoferne das Verbrennen der vollständig infizirten Betten und Kleiderstufen, sowie des Bettzeuges in Gegenwart der Epidemie-Commission nöthig sein soll, in dem F. H. hat die städtische Choleraepidemie Commission die Entschädigung der Armen ausgesprochen.

Indem ich auf die obigen Schutzmaßregeln die Bevölkerung unserer Stadt neuerdings und ernstlich auffordere, erwarte ich von unserem Stadtpublikum, daß es dieselben im eigenen wohlthätigsten Interesse mit gewissenhafter Pünktlichkeit einhalte und daß es bei Förderung und Einhaltung der öffentlichen Gesundheitspflege die Behörde auch unterstützen wird.

Die nöthige Kontrolle werde ich mit der größten Strenge handhaben und erkläre hiermit, daß Widerhandeln im Sinne des öffentlichen Gesundheitspflege bestrafbar ist. §. 1. v. J. 1876 § 7, mit 300 fl. Geldstrafe, im Nichtzahlungsfalle mit 60 Tagen Arrest bestraft werden. Gr. Orchester, am 11. Oktober 1892.

Oszkár Reitter,
Stadthauptmann.

Позив.

Почем се колера у нашој домовини а већ у Будимпешти епидемично појавиле, услед тога да се неби могла даље пренашати и даби јој се пренашање предупредило ооварошко становништво на следеће позивам.

1. Сваки прозив има сумњителни случај кол ре имају старешине породице, који служитеље имају, угоститељи, механџије и крчмари, лекарски помоћ одма узети и исти случај варошком кап-танијату са ознед њем имену и старости болника пријавити тако се исто и смртни случајеви морају пријавити.

2. Сумњителни болесник од колере има се одма док лекар неприсне до здрави удавити и има се од њега бљување и отоворене са карболом од 60% десинфицирати, који карбола увек при руци мора бити.

Бљување се треба у судима узимати.

Ако би коме на улици напрасно завидо, то се исти случај одма има редарственом капетанијату пријавити, и док лекарска помоћ неприсне, има се избљувано и отоворено од најближни суседника карболом десинфицирати и земљом или неком покрити, да се неби прв од колере даље пренашао и да неби муве у себи усисавале и даље распротрале на човечја уста, на јестиво и судове.

Болесникове упрљане крветне хаљине и руво има се одма удавити, имају се исте ствари по упутствију лекара са карболом од 5% десинфицирати и имају се исте ствари у карболу врасити.

Имају се крветне ствари често са чистим изменути, ако тога нема, има се чиста слама испод болеснике метнути, која се са чистом сламом има променути, када се упрља има се изгорети. Испод крвета болесниковог и око њега имају се све ствари удавити.

Имају се судови којима болесник једе десинфицирати.

3. Пијћа вода се несме од мала ћуприје до малог сокаша поред Штајгервалдовог купатина узимати.

Берејска вода тако исто и бунарска вода мора се најпре прокувати и када се олади онда пити.

Забрањује се ма какво руво у Береју прати.

Поред прохода, љубрета налазећи се бунара се забрањује вода пити.

4. Ооварошко становништво мора лекарима, званичним изследницима, и здравственим комесарима послушни бити и њива упутствија испуњавати.

5. Угоститељи, крчмари и бербери морају већ њима напред дата упутствија испуњавати.

6. У случају ако би се исти епидемија појавила, то због чишћења прохода, изнамања љубрета, има се моја наредба од 14. августа због десинфицирања набљудавати.

7. Због кога за пренашање болника и због леда има се становништво капетанијату пријавити, даће и средства за десинфицирање и дабити.

8. За оне ствари и крветне хаљине, које су већ десинфициране и које у присуству епидемичног одбора у нужном случају сгодити и изгорети морају, за исте ствари ће исти одбор неку накнаду одредити.

Када на све ово ооварошко становништво поново и озбиљно пажљивим правим, очекујем од ооварошког становништва, да ће ради своје користи савестном тачношћу све уништи, и да ће у свичему ову власт подпомагати.

Строгу ћу контролу са највећом строгшћу водити, и изјављујем, да ћу све оне, који против здравственог закона од 1876. год. XIV. з. чл. 7. §-а греше, са повчаном казном до 300 форината, ако пак неможе платити, то са затвором од 60 дана кажити.

У Вел.-Бечереку, 11. окт. 1892.

Оскар Рејтер,
вар. ред капетан.